

رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت با نقش تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه

دکتر نگار خسروی پور

استادیار گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
n_khosravipour@yahoo.com

علی اکبر خسروی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
aakhosravi84@gmail.com

محمد هادی حسینی سارانی

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران. (نویسنده مسئول).
mhadihosseinis@yahoo.com

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت با نقش تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه است. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۱۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که در بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، داده‌ها از نرم‌افزار ره‌آورد نوین ۳ استخراج و توسط نرم‌افزار اکسل تلخیص، طبقه‌بندی شده و متغیرها محاسبه و در نهایت از طریق نرم‌افزارهای Eviews و Stata با استفاده از مدل رگرسیون چندمتغیره به روش داده‌های ترکیبی در سطح اطمینان ۰/۹۵ فرضیه‌ها مورد آزمون قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش نشان‌دهنده آن است که بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت و همچنین بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت رابطه مثبت معنادار وجود دارد. علاوه بر این، گزارشگری یکپارچه بر رابطه بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت و همچنین بر رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت تأثیرگذاری مثبت دارد.

واژگان کلیدی: مخارج مسئولیت اجتماعی، ارزش شرکت، گزارشگری یکپارچه.

مقدمه

مسئولیت اجتماعی نقش حاکمیت شرکتی را ایفا می‌کند، به طوری که مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در کاهش مشکلات نمایندگی مؤثر است (چئونگ^۱، ۲۰۱۶). شرکت‌های با مسئولیت اجتماعی، کمتر به دستکاری فعالیت‌های از جمله هزینه‌های اختیاری، جهت افزایش سود حسابداری دوره جاری، مبادرت می‌ورزند (هو و همکاران^۲، ۲۰۱۶). در رابطه با افشای مسئولیت اجتماعی، هر چه شرکت، عملکرد مسئولیت اجتماعی بالاتری داشته باشد، پایبندی شرکت به قوانین و معیارهای اخلاقی بیشتر است. همین موضوع دلالت بر مدیریت سود کمتر این شرکت‌ها دارد (کیم و همکاران^۳، ۲۰۱۲). اگر فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی با شفافیت و محتوای سود بیشتر همراه باشد، منجر به مدیریت سود کمتر می‌شود. بر این اساس، انتظار می‌رود که قیمت‌گذاری اشتباه مربوط به واکنش کم پس از اعلان سود با فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی رابطه منفی داشته باشد. به این معنی که هر چه افشای مسئولیت اجتماعی، بالاتر باشد، واکنش کم پس از اعلان سود کاهش می‌یابد. به طور

¹ Cheung

² Ho et al.

³ Kim et al.

کلی، ضریب واکنش سود بالاتر نشان دهنده‌ی اطلاعات سود با کیفیت‌تر در نتیجه‌ی افشای مسئولیت اجتماعی بالاتر باشد، به نظر می‌رسد که افشای مسئولیت اجتماعی می‌تواند کم واکنشی بازار را کاهش دهد (بارتو و لی^۱، ۲۰۱۵). بنابراین، با افزایش سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی، عملکرد شرکت افزایش می‌یابد (آسف و همکاران^۲، ۲۰۱۷). به طور کلی، با توجه به مطالبی که بیان شد، مسئولیت اجتماعی از طریق نقش حاکمیتی مسئولیت اجتماعی؛ کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام؛ کاهش مدیریت سود؛ افزایش ضریب واکنش سود؛ افزایش محتوای سود؛ کاهش کم‌واکنشی بازار می‌تواند عملکرد شرکت را افزایش دهد (آسف و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی، ارزش مالی و غیرمالی شرکت با ارائه گزارشگری یکپارچه، بیشتر درک می‌شود و از این‌رو هزینه‌های کسب و پردازش اطلاعات وام‌دهندگان کاهش می‌یابد که همین موضوع به نوبه خود منجر به کاهش هزینه بدهی می‌شود. علاوه بر این، گزارشگری یکپارچه مبتنی بر تفکر و تصمیم‌گیری یکپارچه می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری شرکت را بهبود بخشد (متکین و همکاران^۳، ۲۰). بابوکاردوس و ریمل^۴ (۲۰۱۶) نیز بیان می‌کند که افشای اجباری گزارشگری یکپارچه منجر به افزایش رابطه ارزشی سود و کاهش رابطه ارزشی خالص دارایی‌ها می‌شود. همچنین، بر اساس افشای تئوری افشای اختیاری، به دنبال افشای گزارشگری یکپارچه، محیط اطلاعاتی سرمایه‌گذاران افزایش و از این‌رو، می‌تواند تأثیرگذاری مثبتی بر رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی شرکت و ارزش شرکت داشته باشد (گراسمن^۵، ۲۰۲۱: ۸). با توجه به مطالبی که بیان شد، این سؤال به ذهن می‌رسد که آیا بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت با نقش تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه رابطه وجود دارد؟ از این‌رو، پژوهش حاضر این موضوع را نیز مورد بررسی قرار می‌دهد. در ادامه، مبانی نظری و پیشینه پژوهش مطرح شده و سپس، روش، یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری آورده شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

امروزه نیز با توجه به افزایش روزافزون رقابت بین سازمان‌ها و تغییر و تحول سازمانی، هر سازمان به دنبال آن است که عملکرد مؤثرتری داشته باشد که این امر توجه پژوهشگران حوزه علوم انسانی را به خود جلب کرده است؛ زیرا فهم مسائل سازمان موجب تأثیرگذاری بیشتر آنها می‌شود. با توجه به رقابت شدید حاکم بر محیط کسب و کار، همه سازمان‌ها برای بقا و بالندگی به بهبود عملکرد سازمانی نیاز دارند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۷). عملکرد مالی همواره از جمله مباحث قابل ملاحظه در حوزه مطالعات حسابداری و مالی است و موجب نگرانی اصلی تصمیم‌گیرندگان تجاری در همه نوع شرکت‌ها و واحدهای تجاری نیز است زیرا عملکرد مالی مناسب دلیل وجود سلامت در شرکت می‌باشد و در نتیجه موجب بقای آنها خواهد بود. عملکرد مناسب شرکت‌ها و واحدهای تجاری نشان دهنده کارایی بالای مدیریت و اثربخشی در استفاده از منابع شرکت‌ها و واحدهای تجاری و این به نوبه خود در سطح وسیع اقتصاد کشور بهبود می‌بخشد (آلماجالی و همکاران^۶، ۲۰۱۲). از طرفی، مسئولیت اجتماعی شرکت یک رویکرد تجاری و ابزار بازاریابی مفید برای دستیابی به مزیت رقابتی به شمار می‌رود (مدریگال و بوش^۷، ۲۰۰۸). شرکت‌هایی که پذیرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی هستند، سودآوری بالاتری دارند یا انتظار دارند که در آینده سود بالاتری کسب کنند (فلامر^۸، ۲۰۱۵). بنابراین، مدیران نیاز به یک تحلیل انتقادی از منافع

¹ Bartov and Li

² Assaf et al.

³ Muttakin et al.

⁴ Baboukrdos and Rimmel

⁵ Grassmann

⁶ Almajali et al.

⁷ Madrigal and Boush

⁸ Flammer

مالی قبل از اجرای برنامه مسئولیت اجتماعی دارند (حبیب و هوانگ^۱، ۲۰۱۹). جو و هارجوتو^۲ (۲۰۱۱) معتقدند شرکت‌هایی که عملکرد مسئولیت‌پذیری اجتماعی پایین‌تری دارند، بازده سهام پایین‌تر، عملکرد عملیاتی بدتر و ارزش پایین‌تری دارند. به این معنا که انجام مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت از سوی ذی‌نفعان مختلف رضایت بخش است و شهرت شرکت را بهبود می‌بخشد. بنابراین می‌تواند به طور موثر ارزش‌های شرکت را افزایش دهد (جو و هارجوتو، ۲۰۱۱). از این رو، یک رابطه مثبت بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و عملکرد مالی و همچنین سودآوری شرکت‌ها وجود دارد (فلامر، ۲۰۱۵: ۲۵۵۰). جاوید و لفن^۳ (۲۰۱۹) نیز بیان نمودند که مسئولیت اجتماعی، فعالیت‌هایی از شرکت است که نه تنها برای سود اقتصادی، بلکه برای بازده رفاه اجتماعی در نظر گرفته می‌شود و مسئولیت اجتماعی رابطه مثبت معناداری با عملکرد شرکت دارد. حال اینکه، عدم‌یکنواختی در استانداردهای گزارشگری مالی موجب شده تا پیامدهای بسیاری فعالیت‌ها، قابلیت مقایسه خود را از دست دهند و در نتیجه درک ضعیفی نسبت به انسجام اطلاعات، پیچیدگی و بی‌اعتمادی نسبت به ارائه گزارشگری ظاهر شود. گزارشگری یکپارچه به عنوان آخرین تحول در گزارشگری شرایط را برای جلوگیری از وقوع این مشکلات و پرکردن شکاف اطلاعاتی با ارائه اطلاعات اساسی برای توضیح ارزش ایجاد شده در شرکت کمک به‌سزایی می‌کند (مونتریو^۴، ۲۰۱۳). به عبارت دیگر، گزارش یکپارچه محتوای وسیع‌تری برای داده‌های عملکرد فراهم می‌نماید، چگونگی تناسب توسعه پایدار در عملیات یا تجارت را روشن می‌کند، و ممکن است در ایجاد پایداری در فرآیند تصمیم‌گیری شرکت کمک نماید (هاپوود و همکاران^۵، ۲۰۱۰). در واقع، شرکت‌های بسیاری این سیستم گزارشگری را برای پاسخ به تقاضاهای ذینفعان در خصوص جنبه‌های مختلف اطلاعات در مورد عملیات شرکت تجربه کرده‌اند (هاگن و همکاران^۶، ۲۰۱۴). آنها انواع مختلفی از افشاهای اطلاعاتی در جنبه‌های مختلف مانند گزارشگری مالی، گزارشگری زیست‌محیطی، گزارشگری مسولیت اجتماعی و گزارشگری خط سه‌گانه ارائه داده و می‌دهند (اکلس و کرزوس^۷، ۲۰۱۰). همچنین، انتظار می‌رود که اطلاعات غیرمالی که از طریق گزارشگری یکپارچه ارائه می‌شود، باعث کاهش ریسک اطلاعات و نااطمینانی شرکت می‌شود (پامانکاس و همکاران^۸، ۲۰۲۱). در ادامه برخی پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه مورد اشاره قرار می‌گیرد: محمدی (۱۴۰۰)، پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر قدرت پیش‌بینی اطلاعات حسابداری و ارزش شرکت» انجام داد. هدف اصلی گزارشگری مالی یکپارچه کاهش عدم تقارن اطلاعاتی میان استفاده‌کنندگان داخلی و خارجی است که این امر نهایتاً منجر به افزایش قدرت پیش‌بینی‌کنندگی اطلاعات حسابداری و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری منطقی سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان می‌شود. توجه ویژه ارائه‌دهندگان اطلاعات و استفاده‌کنندگان درون‌سازمانی و برون‌سازمانی به رابطه بین گزارشگری مالی یکپارچه و قدرت پیش‌بینی‌کنندگی اطلاعات حسابداری، بررسی رابطه میان آن‌ها را از جهات بسیاری حائز اهمیت نموده است. با انجام این مطالعه، سرمایه‌گذاران می‌توانند به منظور تصمیم‌گیری بهتر در خصوص سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها اقدام کنند. مدیران نیز به منظور تصمیم‌گیری در خصوص ارائه هرچه باکیفیت‌تر صورت‌های مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعات و حداکثر کردن ثروت سهامداران، گام بردارند. لذا هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر قدرت پیش‌بینی اطلاعات حسابداری و ارزش شرکت است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی - همبستگی است. به

¹ Habib and Huang
² Jo and Harjoto
³ Javeed and Lefen
⁴ Monterio
⁵ Hopwood et al.
⁶ Hughen et al.
⁷ Eccles and Krzus
⁸ Pamungkas et al.

منظور دستیابی به اهداف پژوهش، تعداد ۳۰۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل رگرسیون چند متغیره و نیز داده‌های ترکیبی استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر محافظه‌کاری در حسابداری تأثیر منفی و معناداری دارد. در حالی که کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر اقلام تعهدی اختیاری تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین، کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر قیمت (بازده) سهام و نیز ارزش شرکت تأثیر معناداری ندارد.

فرجی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر مدیریت سود بر رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش شرکت پرداختند. بدین منظور نمونه‌ای شامل ۱۵۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ برای آزمون فرضیه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. یافته‌های پژوهش بر اساس تحلیل رگرسیونی نشان داد فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی ارزش بازار سهام شرکت را افزایش می‌دهد. اما مدیریت سود نمی‌تواند رابطه مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش بازار سهام شرکت را تحت تأثیر قرار دهد. به نظر می‌رسد با توجه به نو بودن موضوع مسئولیت‌پذیری اجتماعی در ایران، هم در بعد انجام فعالیت هم در بعد افشا، از یک طرف مدیران به اثر پوششی افشای فعالیت‌های اجتماعی بر سوءاستفاده از اختیاراتشان واقف نیستند و از طرف دیگر، به دلیل نقص در کارایی بازار سرمایه در ایران، سرمایه‌گذاران به کیفیت مخدوش‌شده مسئولیت‌پذیری اجتماعی پی نخواهند برد.

حسینی (۱۳۹۹) به بررسی رابطه مسئولیت اجتماعی راهبردی با عملکرد مالی و ضریب واکنش سود شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. برای این منظور داده‌های ۱۰۹ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران برای دوره ۷ ساله از ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۶ بررسی شد. برای سنجش مسئولیت اجتماعی راهبردی از شاخص کارول (۱۹۷۹) استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر ضریب واکنش سود، تأثیر مثبت دارد. همچنین، مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام تأثیر معنی‌داری ندارد، اما بر بازده دارایی‌ها تأثیر مثبت دارد.

حاجیها و شاکری (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی ارتباط حاکمیت شرکتی، مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. اطلاعات مورد نیاز برای این پژوهش از صورت‌های مالی ۷۵ شرکت گردآوری شده است. برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چندمتغیره با داده‌های تابلویی استفاده شده است. برای محاسبه معیار مسئولیت اجتماعی از مدل میشر و همکاران (۲۰۱۱) استفاده شده است. برای حاکمیت شرکتی از معیارهای تمرکز مالکیت و درصد سهام در دست سهام‌داران عمده (بلوکی) استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد بین معیار تمرکز مالکیت و مسئولیت اجتماعی ارتباط معنی‌داری وجود دارد ولی بین معیار درصد سهام در دست سهام‌داران عمده و مسئولیت اجتماعی ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین بین مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت نیز ارتباطی معنی‌دار مشاهده نشد.

گراسمن (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت: نقش تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه» با بکارگیری مدل اولسون^۱ به بررسی حجم نمونه جهانی متشکل از ۸۹۹۲ مشاهده سال-شرکت طی دوره زمانی ۲۰۱۷-۲۰۱۲ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت و همچنین بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت رابطه معنادار وجود دارد. همچنین، نتایج حاکی از این است که گزارشگری یکپارچه

¹ Ohlson Model

رابطه بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت را تعدیل می‌کند. با این حال، شواهدی مبنی بر تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه در رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت یافت نشد.

قالب و همکاران^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «مسئولیت اجتماعی شرکت، تنوع جنسیتی هیئت مدیره و مدیریت سود واقعی: موردی از اردن» به بررسی ۴۷۵ مشاهده سال-شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار امان طی دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۶ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت و مدیریت سود واقعی در بازار اردن رابطه منفی معناداری برقرار است. همچنین، بین تنوع جنسیتی هیئت مدیره و مدیریت سود واقعی رابطه منفی معناداری وجود دارد. افزون بر این، نتایج نشان داد که تنوع جنسیتی هیئت مدیره، رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و مدیریت سود واقعی را تعدیل می‌کند.

پامانکاس و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «نقش گزارشگری یکپارچه در بازارهای نوظهور: کیفیت سود و سررسید بدهی» به بررسی ۵۹۵ مشاهده سال-شرکت از بین شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی طی دوره زمانی ۲۰۱۶-۲۰۲۰ پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از این بود که کیفیت سود رابطه‌ای با سررسید بدهی ندارد. همچنین، پژوهش شواهدی مبنی بر نقش تعدیلگری گزارشگری یکپارچه در رابطه بین کیفیت سود و سررسید بدهی پیدا نکرد.

متکین و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان «گزارشگری یکپارچه، کیفیت گزارشگری مالی و هزینه بدهی» به بررسی ۸۴۷ مشاهده سال-شرکت از شرکت‌های غیرمالی در بورس اوراق بهادار ژوهانسبورگ طی دوره زمانی ۲۰۰۹-۲۰۱۵ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که شرکت‌هایی که گزارشگری یکپارچه ارائه می‌دهند، هزینه بدهی کمتری نسبت به شرکت‌هایی که گزارشگری یکپارچه ارائه نمی‌دهند، دارند. همچنین، نتایج حاکی از رابطه معکوس بین کیفیت گزارشگری مالی و هزینه بدهی و برجسته نمودن این رابطه از طریق گزارشگری یکپارچه می‌باشد. به‌طور کلی، یافته‌ها نشان‌دهنده این موضوع است که بازار بدهی، ارزش اطلاعات ارائه‌شده در گزارشگری یکپارچه را فراتر از آنچه که در گزارش‌های مالی ارائه می‌شود، درک می‌کند.

وال و همکاران^۲ (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان «پذیرندگان داوطلب گزارشگری یکپارچه- شواهدی از دقت پیش‌بینی و ارزش شرکت» به بررسی داده‌های ۱۶۷ شرکت مالزی در دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۸ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که نشر داوطلبانه گزارشگری یکپارچه هیچ تأثیر معناداری بر دقت پیش‌بینی سود توسط تحلیلگر و همچنین بر ارزش شرکت ندارد. بنابراین، شواهدی مبنی بر تحقق نقش مثبت گزارشگری یکپارچه بر بهبود محیط اطلاعاتی و ایجاد ارزش برای پذیرندگان داوطلب وجود ندارد. این نتایج نشان داد که چنین شرکت‌هایی ممکن است قبلاً دارای سطح نسبتاً بالایی از شفافیت باشند که این موضوع منجر به عدم وجود تأثیر اضافی گزارشگری یکپارچه می‌شود. به نظر می‌رسد که تأثیرات مثبت گزارشگری یکپارچه در محیط‌هایی که گزارشگری یکپارچه اجباری می‌باشد، مهم‌تر است.

جاوید و لفن (۲۰۱۹)، در پژوهشی با عنوان «تحلیلی از مسئولیت اجتماعی و عملکرد شرکت با تأثیرات تعدیلی قدرت مدیرعامل و ساختار مالکیت: مطالعه موردی بخش تولیدی پاکستان» به بررسی نمونه‌ای متشکل از ۱۳۳ شرکت از ۸ بخش تولیدی اقتصاد پاکستان طی دوره زمانی ۲۰۰۸-۲۰۱۷ پرداختند. نتایج تجربی پژوهش نشان داد که: اول، مسئولیت اجتماعی شرکت رابطه مثبت معناداری با عملکرد شرکت دارد. دوم، رابطه بین مسئولیت اجتماعی و عملکرد شرکت حاکی از نتایج مشابه در تعامل با قدرت مدیرعامل می‌باشد. سوم، تعامل مالکیت مدیریتی با مسئولیت اجتماعی شرکت دارای یک رابطه

¹ Ghaleb et al.

² Wahl et al.

مثبت معنادار با عملکرد شرکت می‌باشد. چهارم، تعامل تمرکز مالکیت با مسئولیت اجتماعی شرکت دارای یک تأثیر مثبت معنادار بر عملکرد شرکت می‌باشد.

فرضیه‌های پژوهش

با توجه به هدف و مبانی نظری که در بخش‌های قبل تشریح شد، فرضیه‌های این پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود:

فرضیه اول: بین مخارج زیست محیطی و ارزش شرکت رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه دوم: بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه سوم: گزارشگری یکپارچه، رابطه بین مخارج زیست محیطی و ارزش شرکت را تعدیل می‌کند.

فرضیه چهارم: گزارشگری یکپارچه، رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت را تعدیل می‌کند.

روش‌شناسی پژوهش

کلیه‌ی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه‌ی آماری این پژوهش را تشکیل می‌دهند. در این پژوهش، برای اینکه نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف منظم استفاده شده است. برای این منظور، ۴ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را داشته باشد، به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده است.

- ۱- شرکت قبل از سال ۱۳۹۵ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۹ در بورس فعال باشد.
- ۲- به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکت‌های هلدینگ، واسطه‌گری‌های مالی و شرکت‌های سرمایه‌گذاری و تفاوت فراوان ماهیت آن‌ها با شرکت‌های تولیدی و بازرگانی، شرکت برگزیده از صنایع یادشده نباشد.
- ۳- به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند باشد و طی بازه زمانی مورد مطالعه، تغییر سال مالی یا تغییر فعالیت نداشته باشد.
- ۴- صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه شرکت‌ها در بازه زمانی مذکور به گونه‌ای کامل در وب‌گاه بورس اوراق بهادار موجود باشد.

در ادامه، با توجه به ۴ معیار بیان شده، ۱۱۷ شرکت دارای شرایط لازم شناخته شد. پس از گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش، جهت محاسبه و آماده‌سازی متغیرها از نرم‌افزار آفیس ۲۰۱۶ استفاده گردید و برای آزمون فرضیه‌ها از داده‌های ترکیبی استفاده شد. برای تعیین نوع داده‌های ترکیبی از آزمون‌های F لیمر و هاسمن^۱ استفاده شد. همچنین برای آزمون معنی‌داری کلی مدل رگرسیون برازش شده از آماره فیشر (F) در سطح ۹۵ درصد اطمینان و برای آزمون معنی‌داری هر یک از متغیرهای مستقل از آزمون (t) استیودنت استفاده شد. همچنین برای آزمون عدم وجود همبستگی بین خطاهای مدل، از آزمون ولدریج استفاده شد. همچنین از نرم‌افزار ایویوز نسخه ۲۱۰ برای تحلیل آزمون‌های فوق، همبستگی بین متغیرها و رگرسیون خطی چندمتغیره و سایر آزمون‌ها استفاده شد.

جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش به پیروی از پژوهش گراسمن (۲۰۲۱)، از الگوهای رگرسیونی چندمتغیره استفاده می‌شود که به صورت رابطه‌های (۱)، (۲)، (۳) و (۴) می‌باشد:

جهت آزمون فرضیه اول:

¹ Hausman
² Eviews10

رابطه (۱):

$$\frac{MV_{it} + DI_{it}}{BV_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{BV_{it-1}} + \beta_2 \frac{NI_{it}}{BV_{it-1}} + \beta_3 EXP_ENV_{it} + \varepsilon_{it}$$

جهت آزمون فرضیه دوم:

رابطه (۲):

$$\frac{MV_{it} + DI_{it}}{BV_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{BV_{it-1}} + \beta_2 \frac{NI_{it}}{BV_{it-1}} + \beta_3 EXP_SOC_{it} + \varepsilon_{it}$$

جهت آزمون فرضیه سوم:

رابطه (۳):

$$\frac{MV_{it} + DI_{it}}{BV_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{BV_{it-1}} + \beta_2 \frac{NI_{it}}{BV_{it-1}} + \beta_3 EXP_ENV_{it} + \beta_4 IR_{it} \times EXP_ENV_{it} + \beta_5 IR_{it} + \varepsilon_{it}$$

جهت آزمون فرضیه چهارم:

رابطه (۴):

$$\frac{MV_{it} + DI_{it}}{BV_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{BV_{it-1}} + \beta_2 \frac{NI_{it}}{BV_{it-1}} + \beta_3 EXP_SOC_{it} + \beta_4 IR_{it} \times EXP_SOC_{it} + \beta_5 IR_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر وابسته

ارزش شرکت (MV): این متغیر به پیروی از پژوهش گراسمن (۲۰۲۱)، با استفاده از ارزش بازار سهام قابل اندازه‌گیری می‌باشد.

متغیرهای مستقل

مخارج مسئولیت اجتماعی: به پیروی از پژوهش گراسمن (۲۰۲۱)، مخارج مسئولیت اجتماعی به دو بعد مخارج زیست محیطی و مخارج اجتماعی مجزا می‌شود:

مخارج زیست محیطی (EXP_ENV): این متغیر یک متغیر مجازی است و اگر شرکت دارای مخارج زیست محیطی و مخارج تحقیق و توسعه زیست محیطی باشد، یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد.

مخارج اجتماعی (EXP_SOC): این متغیر یک متغیر مجازی است و اگر شرکت دارای مخارج آموزشی و کمک‌های مالی باشد، یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد.

متغیر تعدیلگر

گزارشگری یکپارچه (IR): در این تحقیق نماینده متغیر گزارشگری یکپارچه به پیروی از پژوهش عبداله‌زاده (۱۳۹۲)، سیاست افشای شرکت‌ها می‌باشد. برای این متغیر از جدول رتبه‌بندی افشای شرکت‌ها که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهیه و ارائه می‌شود استفاده شده است. سازمان بورس و اوراق بهادار از سال ۱۳۸۸ پس از تدوین آیین‌نامه رتبه بندی و تصویب شورای بورس، شرکت‌ها را از لحاظ کیفیت افشاء (که شامل قابل‌اتکابودن و مربوط بودن اطلاعات می‌باشد) و زمان افشاء (به موقع بودن) امتیازبندی می‌نمایند. این امتیازبندی‌ها با توجه به گزارش‌های دوره‌ای سه‌ماهه،

شش ماهه، نه ماهه و سالانه تهیه و به فعالان بازار انجام شده و از طریق سایت کدال اطلاع رسانی می شود. با توجه به امتیازهای کسب شده، شرکت ها به تفکیک تالارهای معاملاتی و در کل رتبه بندی می شوند. امتیازهای کسب شده بر اساس نمره ۱۰۰ به عنوان بالاترین امتیاز الی ۱ به عنوان پایین ترین امتیاز دسته بندی می شوند. در واقع، جدول رتبه بندی اعمال شده در این تحقیق بر اساس اطلاعات استخراج شده از سایت اطلاع رسانی کدال است. برای این کار با توجه به این که داده ها باید از توزیع نرمال پیروی نماید و برای یکسان سازی داده ها با رتبه های افشای شرکت ها، طبق رتبه بندی بورس از میانگین رتبه بندی استفاده می نماییم و با توجه به تعدد بندهای گزارش این امتیاز رتبه بندی تعدیل می گردد.

یافته های پژوهش

همان طور که در جدول (۱)، مشاهده می شود آماره های توصیفی شامل میانگین، میانه، کمینه، بیشینه، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی می باشد که معروف ترین و در عین حال پر مصرف ترین شاخص های آمار توصیفی اند. میانگین، متوسط داده ها را نشان می دهد. چولگی و کشیدگی شاخص تقارن داده ها و نشان دهنده وضعیت آن ها نسبت به توزیع نرمال است. با توجه به مطالب مذکور و با نگاهی به جدول (۱)، می توان دریافت که در بین متغیرها، گزارشگری یکپارچه شرکت با مقدار ۰/۷۳۵ دارای بالاترین میانگین و درآمد خالص شرکت با مقدار ۰/۰۰۲ دارای کمترین میانگین است. همچنین مخارج زیست محیطی شرکت با مقدار ۰/۴۹۰ از انحراف معیار و دامنه گسترده تری بیشتری برخوردار است و درآمد خالص شرکت با مقدار ۰/۰۲۳ از انحراف معیار و دامنه کمتری برخوردار است. که نشان دهنده این موضوع است که انحراف استاندارد درآمد خالص اکثر شرکت ها از میانگین، فاصله کمتری دارند. شاخص چولگی ضریب چولگی می باشد. بیشترین چولگی مربوط به متغیر ارزش شرکت با مقدار ۳/۷۸۶ و کمترین چولگی مربوط به متغیر درآمد خالص می باشد. اگر ضریب چولگی منفی باشد توزیع دارای چوله به راست است و در صورتی که ضریب چولگی مثبت باشد توزیع دارای چوله به چپ است. اگر توزیع متقارن باشد ضریب چولگی مساوی صفر خواهد بود. بدیهی است هر چه قدر مطلق ضریب چولگی بیشتر باشد تفاوت جامعه از نظر قرینگی با توزیع متقارن بیشتر است. و در خصوص کشیدگی یکی از پارامترهای مناسب استفاده از مقایسه پراکندگی توزیع جامعه با توزیع نرمال است که بیشترین مقدار کشیدگی مربوط به درآمد خالص شرکت با مقدار ۱۳/۳۴۹ و کمترین مقدار کشیدگی مربوط به متغیر مخارج زیست محیطی شرکت می باشد. آن دسته از توزیع که نسبت به توزیع نرمال از پراکندگی بیشتری برخوردارند یعنی منحنی توزیع نسبت به توزیع نرمال کوتاه تر است دارای توزیع کشیدگی منفی و در صورتی که بلندتر باشد دارای کشیدگی مثبت است.

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ارزش شرکت	۰/۰۲۶	۰/۰۲۰	۰/۴۰۰	-۰/۲۲۰	۰/۰۳۲	۳/۷۸۶	۸/۴۶۳
مخارج زیست محیطی شرکت	۰/۵۹۶	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۹۰	-۰/۳۹۳	۰/۱۵۵
مخارج اجتماعی شرکت	۰/۲۵۹	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۳۸	۱/۰۹۵	۲/۱۹۹
گزارشگری یکپارچه شرکت	۰/۷۳۵	۰/۷۸۰	۱/۰۰۰	۰/۰۷۰	۰/۱۸۰	-۰/۷۲۷	۳/۰۱۸
درآمد خالص شرکت	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۷۰	-۰/۵۴۰	۰/۰۲۳	-۱۵/۶۰۳	۱۳/۳۴۹

با توجه به اینکه داده های مورد استفاده در این پژوهش ترکیبی (سال - شرکت) می باشند و داده های ترکیبی به دو صورت تابلویی و تلفیقی می باشد، لذا به منظور انتخاب بین روش داده های تابلویی و تلفیقی در برآورد مدل، از آزمون F لیمر استفاده شده است. همچنین برای انتخاب بین مدل اثرات تصادفی یا اثرات ثابت از آزمون هاسمن استفاده می شود. احتمال آماره مدل ها کمتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه روش داده های تابلویی و اثرات ثابت پذیرفته شده است. برای بررسی همسانی

واریانس در این پژوهش با توجه به اینکه مدل پژوهش با استفاده از داده‌های تابلویی به روش اثرات ثابت تخمین زده شده‌اند از آزمون والد تعدیل شده در نرم‌افزار استتا استفاده شده است. احتمال آماره بدست آمده برای آزمون عدم ناهمسانی واریانس برای تمامی مدل‌های پژوهش از سطح خطای ۰/۰۵ کمتر است. بنابراین، فرض صفر (وجود همسانی واریانس) رد می‌شود که نشان می‌دهد ناهمسانی واریانس وجود دارد. بنابراین، برای رفع این مشکل از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده می‌شود.

همچنین جهت آزمون خودهمبستگی از آزمون ولدریج استفاده شده است. اگر احتمال آماره بزرگتر از ۰/۰۵ شود، خود همبستگی وجود ندارد. همچنین با توجه به اینکه احتمال آماره آزمون ولدریج برای تمامی مدل‌های پژوهش بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، مشخص شد که باقیمانده مدل رگرسیون دارای خود همبستگی نمی‌باشند. به علاوه، نتایج آزمون بررسی هم‌خطی بین متغیرهای مدل‌ها نشان دهنده‌ی عدم وجود هم‌خطی می‌باشد.

در این بخش فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار می‌گیرد. با توجه به ماهیت داده‌ها، فرضیه‌های پژوهش در سطح داده‌های ترکیبی آزمون شد. قبل از برآزش دادن مدل رگرسیون و آزمون فرضیه‌های پژوهش، فروض کلاسیک مدل آزمون شدند و با توجه به برقرار بودن پیش فرض‌های مدل، فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفت. در مدل رگرسیونی با توجه به مقادیر احتمال نسبت به رد یا عدم رد فرضیه صفر تصمیم گرفته شد. در این پژوهش جهت آزمون معناداری کل مدل از آماره F و جهت آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیون از آماره t استفاده شده است. همچنین از ضریب تعیین R^2 برای بررسی ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته استفاده شد.

جدول (۲): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه اول

نتایج	سطح معناداری	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	وابسته (ارزش شرکت)
	۰/۰۰۰	۱۷/۷۳۲	۰/۰۰۱	۰/۰۲۴	C. (عرض از مبدأ)
	۰/۲۵۰	۱/۱۴۹	۰/۷۵۹	۰/۸۷۳	ارزش دفتری سهام شرکت
	۰/۲۹۸	۱/۰۳۹	۰/۱۴۴	۰/۱۵۰	درآمد خالص شرکت
تایید فرضیه اول	۰/۰۰۶	۲/۷۳۴	۰/۲۸۹	۰/۷۹۱	مخارج زیست محیطی شرکت
	۱/۹۹۰	آماره دوربین واتسن		۴/۷۴۱ (۰/۰۰۰)	آماره F فیشر (سطح معنی داری)
	۰/۲۷۵	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۳۴۹	ضریب تعیین

ضریب برآوردی متغیر مخارج زیست محیطی شرکت جدول (۲)، نشان دهنده‌ی رابطه‌ی معنادار میان مخارج زیست محیطی شرکت و ارزش شرکت در سطح خطای ۰/۰۵ است؛ زیرا میزان سطح معناداری محاسبه شده برای ضریب این متغیر پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است؛ بنابراین می‌توان گفت که بین مخارج زیست محیطی شرکت و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنادار وجود دارد؛ بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود.

جدول (۳): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه دوم

نتایج	سطح معناداری	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	وابسته (اجتناب مالیاتی)
	۰/۰۰۰	۱۵/۱۷۶	۰/۰۰۱	۰/۰۲۵	C. (عرض از مبدأ)
	۰/۰۵۷	۱/۹۰۱	۰/۵۱۰	۰/۹۷۱	ارزش دفتری سهام شرکت
	۰/۳۰۰	۱/۰۳۵	۰/۱۴۴	۰/۱۴۹	درآمد خالص شرکت
تایید فرضیه دوم	۰/۰۰۰	۵/۲۵۴	۰/۰۰۳	۰/۰۱۸	مخارج اجتماعی شرکت

۲/۴۱۵	آماره دوربین واتسن	۶/۲۷۹ (۰/۰۰۰)	آماره F فیشر (سطح معنی داری)
۰/۴۵۴	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۷۰	ضریب تعیین

ضریب برآوردی متغیر مخارج اجتماعی شرکت جدول (۳) نشان دهنده‌ی رابطه‌ی معنادار میان مخارج اجتماعی شرکت و ارزش شرکت در سطح خطای ۰/۰۵ است؛ زیرا میزان سطح معناداری محاسبه شده برای ضریب این متغیر پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است؛ بنابراین می‌توان گفت که بین مخارج اجتماعی شرکت و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنادار وجود دارد؛ بنابراین فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌شود.

جدول (۴): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه سوم

نتایج	سطح معناداری	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	وابسته (ارزش شرکت)
	۰/۰۰۰	۶/۰۶۳	۰/۰۰۴	۰/۰۲۸	C. (عرض از مبدأ)
	۰/۲۵۴	-۱/۱۳۹	۰/۸۴۰	-۰/۹۵۸	ارزش دفتری سهام شرکت
	۰/۲۴۹	۱/۱۵۳	۰/۱۴۳	۰/۱۶۵	درآمد خالص شرکت
	۰/۰۰۰	۱۲/۰۹۷	۰/۰۰۳	۰/۰۴۴	مخارج زیست محیطی شرکت
تایید فرضیه سوم	۰/۰۲۰	۲/۳۱۹	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۱	گزارشگری یکپارچه شرکت * مخارج زیست محیطی شرکت
	۰/۰۰۱	۳/۲۳۹	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۲	گزارشگری یکپارچه شرکت
۱/۹۸۹		آماره دوربین واتسن		۴/۴۴۳ (۰/۰۰۰)	آماره F فیشر (سطح معنی داری)
۰/۲۶۷		ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۳۳۹	ضریب تعیین

ضریب برآوردی متغیر گزارشگری یکپارچه شرکت * مخارج زیست محیطی شرکت جدول (۴) نشان می‌دهد در سطح خطای ۵ درصد دارای رابطه معنی داری با ارزش شرکت می‌باشد؛ زیرا میزان سطح معناداری محاسبه شده برای ضریب این متغیر پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است. از این رو با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان بیان کرد گزارشگری یکپارچه، رابطه بین مخارج زیست محیطی و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را تعدیل می‌کند؛ بنابراین فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود.

جدول (۵): نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه چهارم

نتایج	سطح معناداری	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	وابسته (ارزش شرکت)
	۰/۰۰۰	۵/۵۷۶	۰/۰۰۴	۰/۰۲۵	C. (عرض از مبدأ)
	۰/۰۰۰	-۹/۶۴۹	۰/۰۵۶	-۰/۵۴۱	ارزش دفتری سهام شرکت
	۰/۲۴۹	۱/۱۵۱	۰/۱۴۴	۰/۱۶۶	درآمد خالص شرکت
	۰/۰۰۰	۹/۲۱۸	۰/۰۰۱	۰/۰۱۲	مخارج اجتماعی شرکت
تایید فرضیه چهارم	۰/۰۰۰	۲۰/۵۸۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۲	گزارشگری یکپارچه شرکت * مخارج اجتماعی شرکت
	۰/۰۰۱	۳/۲۴۹	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۲	گزارشگری یکپارچه شرکت
۱/۹۹۶		آماره دوربین واتسن		۴/۵۱۳ (۰/۰۰۰)	آماره F فیشر (سطح معنی داری)
۰/۲۶۶		ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۳۴۲	ضریب تعیین

ضریب برآوردی متغیر گزارشگری یکپارچه شرکت* مخارج اجتماعی شرکت جدول (۵) نشان می‌دهد در سطح خطای ۵ درصد دارای رابطه معنی‌داری با ارزش شرکت می‌باشد؛ زیرا میزان سطح معناداری محاسبه‌شده برای ضریب این متغیر پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است. از این رو با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان بیان کرد گزارشگری یکپارچه، رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را تعدیل می‌کند؛ بنابراین فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، چهار فرضیه آزمون شده است. هدف اصلی از انجام پژوهش که در قالب فرضیه‌های پژوهش مطرح شده، بررسی رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت با نقش تعدیل‌کنندگی گزارشگری یکپارچه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نتایج آزمون فرضیه‌های اول و دوم پژوهش حاکی از این است که بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت و همچنین بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت رابطه مثبت معنادار وجود دارد. در نتیجه این فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود. مسئولیت اجتماعی شرکت یک رویکرد تجاری و ابزار بازاریابی مفید برای دستیابی به مزیت رقابتی به شمار می‌رود. شرکت‌هایی که پذیرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی هستند، سودآوری بالاتری دارند یا انتظار دارند که در آینده سود بالاتری کسب کنند. بنابراین، مدیران نیاز به یک تحلیل انتقادی از منافع مالی قبل از اجرای برنامه مسئولیت اجتماعی دارند. شرکت‌هایی که عملکرد مسئولیت‌پذیری اجتماعی پایین‌تری دارند، بازده سهام پایین‌تر، عملکرد عملیاتی بدتر و ارزش پایین‌تری دارند. به این معنا که انجام مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت از سوی ذی‌نفعان مختلف رضایت بخش است و شهرت شرکت را بهبود می‌بخشد. بنابراین می‌تواند به طور مؤثر ارزش‌های شرکت را افزایش دهد. به طور کلی، مسئولیت اجتماعی از طریق نقش حاکمیتی مسئولیت اجتماعی؛ کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام؛ کاهش مدیریت سود؛ افزایش ضریب واکنش سود؛ افزایش محتوای سود؛ کاهش کم‌واکنشی بازار می‌تواند عملکرد شرکت را افزایش دهد. بنابراین، استدلال بر این است که بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و عملکرد مالی شرکت‌ها و در نتیجه ارزش شرکت یک رابطه مثبت وجود داشته باشد. از آنجایی که مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی، از مخارج‌هایی می‌باشد که صرف مسئولیت اجتماعی شرکت می‌شود، از این رو، نتایج این دو فرضیه مؤید مطالب بیان شده می‌باشد. نتایج این دو فرضیه با نتایج پژوهش‌های گراسمن (۲۰۲۱)؛ جاوید و لهن (۲۰۱۹)؛ هارجوتو (۲۰۱۸)؛ هوانگ و دو (۲۰۱۸)؛ فیتری و مواندار (۲۰۱۸)؛ بوچانان و همکاران (۲۰۱۸)؛ نخیلی و همکاران (۲۰۱۷)؛ لیز و ریچاردسون (۲۰۱۶)؛ یانگ و همکاران (۲۰۱۶)؛ هو و همکاران (۲۰۱۶)؛ هوی و همکاران (۲۰۱۳)؛ چویی و همکاران (۲۰۱۰) سازگاری دارد. نتایج آزمون فرضیه سوم و چهارم پژوهش حاکی از این است که گزارشگری یکپارچه، رابطه بین مخارج زیست‌محیطی و ارزش شرکت و همچنین رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت را تعدیل می‌کند. در نتیجه این فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود. ارزش مالی و غیرمالی شرکت با ارائه گزارشگری یکپارچه، بیشتر درک می‌شود و از این رو هزینه‌های کسب و پردازش اطلاعات وام‌دهندگان کاهش می‌یابد که همین موضوع به نوبه خود منجر به کاهش هزینه بدهی می‌شود. علاوه بر این، گزارشگری یکپارچه مبتنی بر تفکر و تصمیم‌گیری یکپارچه می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری شرکت را بهبود بخشد. افشای اجباری گزارشگری یکپارچه منجر به افزایش رابطه ارزشی سود و کاهش رابطه ارزشی خالص دارایی‌ها می‌شود. همچنین، بر اساس افشای تئوری افشای اختیاری، به دنبال افشای گزارشگری یکپارچه، محیط اطلاعاتی سرمایه‌گذاران افزایش و از این رو، می‌تواند تأثیرگذاری مثبتی بر رابطه بین مخارج زیست‌محیطی شرکت و ارزش شرکت و همچنین رابطه بین مخارج اجتماعی و ارزش شرکت داشته باشد

که نتایج این فرضیه‌ها مؤید همین مطلب است. نتایج این فرضیه‌ها با نتایج پژوهش‌های گراسمن (۲۰۲۱)؛ متکین و همکاران (۲۰۲۰)؛ بابوکار دوس و ریمل (۲۰۱۶) سازگاری دارد.

بر اساس نتایج فرضیه‌های اول و دوم پژوهش مبنی بر تأثیرگذاری مثبت مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی بر ارزش شرکت، می‌توان گفت مخارجی که صرف مسئولیت اجتماعی شرکت می‌شود، به عنوان سازوکاری مهم و کارا، ایفای نقش داشته است. بنابراین به سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان پیشنهاد می‌شود که به موضوع مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی شرکت توجه ویژه‌ای داشته باشند و شرکت‌هایی را برای سرمایه‌گذاری و اعطای وام انتخاب نمایند که از لحاظ زیست‌محیطی و اجتماعی مسئولیت بیشتری ایفا کرده باشند، چرا که این شرکت‌ها به دلیل ایفای مسئولیت اجتماعی می‌توانند از ارزش بالاتری برخوردار باشند و در نتیجه ریسک سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان کاهش می‌یابد. بر اساس نتایج فرضیه‌های سوم و چهارم پژوهش مبنی بر نقش مثبت گزارشگری یکپارچه در تأثیرگذاری مثبت مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی بر ارزش شرکت، به ذینفعان شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود که در اتخاذ تصمیمات خود در بازار سرمایه به گزارشگری یکپارچه شرکت‌ها توجه کنند و این موضوع را به خاطر داشته باشند که شرکتی با افشای بیشتر گزارشگری یکپارچه، ارزش مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی بالاتری دارد. همچنین، توجه، تشویق و التزام شرکت‌ها به افشای هر چه بیشتر اطلاعات مربوط به مؤلفه‌های گزارشگری یکپارچه، به معنای گزارش اطلاعات مالی و غیرمالی برای سهامداران و ذینفعان است و طیف وسیعی از تحلیل‌های گوناگون را برای اهداف مدیریتی فراهم می‌آورد که همه این موارد باعث می‌شود که شرکت به خاطر اعتباری که به واسطه گزارشگری یکپارچه خود کسب کرده است، بیشتر از مخارج زیست‌محیطی و مخارج اجتماعی خود ارزش آفرینی داشته باشد و سود ببرد. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و مدیران نسبت به مسائل مربوط گزارشگری یکپارچه و افشای اطلاعات غیرمالی از جمله مؤلفه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی در کنار اطلاعات مالی برای سهامداران و ذینفعان توجه ویژه‌ای داشته باشند. در پژوهش حاضر متغیر گزارشگری یکپارچه به عنوان متغیر تعدیلگر استفاده شده است. در حالی که، چندین متغیر تعدیلگر بالقوه دیگری از جمله ویژگی‌های مدیرعامل، معیارهای حاکمیت شرکتی و صنعت وجود دارد که می‌تواند در رابطه بین مخارج مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت نقش داشته باشد. لذا، پژوهشگران آتی می‌توانند از این متغیرهای تعدیلگر در پژوهش خود استفاده کنند. این پژوهش دارای محدودیت‌هایی نیز است. برای نمونه، داده‌های استخراج‌شده از صورت‌های مالی شرکت‌ها از بابت تورم تعدیل نگردیده است. علاوه بر این، پژوهش حاضر با استفاده از داده‌های ۱۱۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است و شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بیمه، بانک‌ها، صندوق‌های بازنشستگی، واسطه‌گری مالی، هلدینگ و لیزینگ، از جامعه آماری کنار گذاشته شده است. لذا نتایج بدست آمده قابلیت تعمیم به تمامی شرکت‌ها را ندارد. همچنین، نتایج پژوهش حاضر، در سطح کل شرکت و بدون تفکیک براساس نوع صنعت به دست آمده و ممکن است در خصوص هر یک از صنایع به‌طور مجزا، نتایج متفاوتی حاصل شود.

منابع

- ✓ حاجیها، زهره، شاکری، عبدالرضا، (۱۳۹۸)، حاکمیت شرکتی، افشای مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۴، صص ۱۷۵-۱۹۲.
- ✓ حسنی، محسن، (۱۳۹۹)، اثر مسئولیت اجتماعی راهبردی بر عملکرد مالی و ضریب واکنش سود شرکت‌ها، حسابداری و منافع اجتماعی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۱-۲۶.

- ✓ عبداللهزاده، شادی آفرین، (۱۳۹۲)، رابطه یکپارچگی اطلاعات مالی و مدیریت سود، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ✓ فرجی، امید، جنتی دریاکناری، فاطمه، منصوری، کفسان، یونسی مطیع، فاطمه، (۱۳۹۹)، مسئولیت پذیری اجتماعی و ارزش شرکت: نقش تعدیلگر مدیریت سود، مجله علمی مدیریت سرمایه اجتماعی، دوره ۷، شماره ۱، صص ۲۵-۵۸.
- ✓ محمدی، ندا، (۱۴۰۰)، بررسی تأثیر کیفیت افشای گزارشگری مالی یکپارچه بر قدرت پیش بینی اطلاعات حسابداری و ارزش شرکت، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری - حسابرسی، دانشکده مدیریت و مالی، دانشگاه خاتم.
- ✓ هاشمی، سیدحامد، اکرادی، احسان، گودرزوند چگینی، مهرداد، یوسفی، مینو، (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر عملکرد مدیریت منابع انسانی بر عملکرد کارکنان با نقش واسطه‌ای یادگیری سازمانی (مورد مطالعه: کارکنان دانشگاه‌های پیام نور استان گیلان)، نامه آموزش عالی، دوره جدید، دوره ۱۱، شماره ۴۲، صص ۳۵-۵۳.
- ✓ Almajali, A. Y., Alamro, A. S. and Al-Soub, Y. Z. (2012). Factors Affecting the Financial Performance of Jordanian Insurance Companies Listed at Amman Stock Exchange. *Journal of Management Research*, ISSN 1941-899X, Vol. 4, No. 2, 266-289.
- ✓ Assaf, A. George, Alexander Josiassen, Jin Sun Ahn, Anna S. Mattila. (2017). Advertising spending, firm performance, and the moderating impact of CSR. *Tourism Economics*, 1-12. sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav, DOI: 10.1177/1354816617704739.
- ✓ Baboukardos, D., Rimmel, G., (2016). Value relevance of accounting information under an integrated reporting approach: A research note. *J. Account. Public Policy* 35(4), 437-452.
- ✓ Bartov, Eli, Yan Li. (2015). Corporate Social Responsibility and the Market Pricing of Corporate Earnings. Available at: http://www.uts.edu.au/sites/default/files/article/downloads/AccDg_Aut15Sem_E.Bartov.pdf.
- ✓ Cheung, A.W.K., (2016). Corporate social responsibility and corporate cash holdings. *Journal of Corporate Finance*, Vol. 37, No. C, PP. 412-430.
- ✓ Eccles RG, Krzus MP (2010) Integrated reporting for a sustainable strategy. *Finance Executive* 26 (2):28-33.
- ✓ Flammer, C. (2015). Does corporate social responsibility lead to superior financial performance? A Regression Discontinuity Approach. *Management Science*, 61(11), 2549-2568.
- ✓ Ghaleb, Belal Ali Abdulraheem, Qaderi, Sumaia Ayeshe, Almashaqbeh, Ahmad, Qasem, Ameen. (2021). Corporate social responsibility, board gender diversity and real earnings management: The case of Jordan, *Cogent Business & Management*, 8(1), 1-19. 1883222, DOI: 10.1080/23311975.2021.1883222
- ✓ Grassmann, M. (2021). The relationship between corporate social responsibility expenditures and firm value: The moderating role of integrated reporting. *Journal of Cleaner Production*, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124840>.
- ✓ Habib, A. & Huang, X. (2019). CSR investment and cash flow sensitivity under the managerial optimism, *Journal of Statistics and Management Systems*, Vol. 22, No. 1, PP. 11-30, DOI: 10.1080/09720510.2018.1489427
- ✓ Ho, Simon S.M., Li, Annie Yuansha, Tam, Kinsun, Tong, Jamie Y. (2016). Ethical image, Corporate social responsibility, and R&D Valuation. *Pacific- Basin Finance Journal* (2016), doi: 10.1016/j.pacfin.2016.02.002
- ✓ Hopwood, A., Unerman, J., Fries, J. (2010). *Accounting for Sustainability: Practical Insights*. Earthscan, UK.
- ✓ Huguen, L., Lulseged, A., Upton, D.R. (2014), Improving stakeholder value through sustainability and integrated reporting. *The CPA Journal*, 84(3), 57-61.

- ✓ Javeed, S. A. and Lefen, L. (2019). An Analysis of Corporate Social Responsibility and Firm Performance with Moderating Effects of CEO Power and Ownership Structure: A Case Study of the Manufacturing Sector of Pakistan. *Sustainability* 2019, 11(1), 248; <https://doi.org/10.3390/su11010248>
- ✓ Jo, H., & Harjoto, M. A. (2011). Corporate governance and firm value: The impact of corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 103(3), 351–383.
- ✓ Kim, Y., M. S. Park, and B. Wier. (2012). Is Earnings Quality Associated with Corporate Social Responsibility? *The accounting review* 87 (3):761-796.
- ✓ Madrigal, R. and D.M. Boush, (2008). Social responsibility as a unique dimension of brand personality and consumers' willingness to reward. *Psychology & Marketing*, 25(6): p. 538-564.
- ✓ Monterio, B. J. (2013). Integrated reporting and the potential role of XBRL. XBRLInternational Inc, *Corporate reporting evolved*, 6-9.
- ✓ Muttakin, M.B., Mihret, D., Lemma, T.T. and Khan, A. (2020), Integrated reporting, financial reporting quality and cost of debt. *International Journal of Accounting & Information Management*, Vol. 28 No. 3, pp. 517-534. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2019-0124>
- ✓ Pamungkas, P. A., Firmansyah, A., Qadri, R. A., Dinarjito, A., Arfiansyah, Z. (2021) The Role of Integrated Reporting in Emerging Market: Earnings Quality and Debt Maturity. *Jurnal Manajemen/Volume XXV, No. 03, 380-399.* <http://dx.doi.org/10.24912/jm.v25i2.743>
- ✓ Wahl, A., Charifzadeh, M., Diefenbach, F. (2020). Voluntary Adopters of Integrated Reporting – Evidence on Forecast Accuracy and Firm Value. *Business Strategy and the Environment*, PP. 1-15. <https://doi.org/10.1002/bse.2519>